

VÄGGEN KRIS UT

• • SVERIGES STÖRSTA TIDNING OM BROTTSFÖREBYGGANDE ARBETE • •

I detta nummer:

Studiecirkeln ger en Bättre Framtid

Reportageserie om KRIS och NBV

Droger, kriminalitet och kärlek - går det ihop?

Gränslös kärlek i Barcelona

Alexander Laine
Redaktör & layout
073 688 22 68
alexander.laine@kris.a.se

Mathias Pålsson
Skribent : Unga KRIS
073 688 30 64
mathias.palsson@kris.a.se

Ronny Nordstrand
Medlems- och e-postfrågor
073 688 19 55
ronny.nordstrand@kris.a.se

Thomas Olsson
IT-medarbetare
073 688 31 86
thomas.olsson@kris.a.se

Monica Henriksson
Webbansvarig
073 688 19 09
webbmaster@kris.a.se

Adresser och telefonnummer till KRIS lokalföreningar

Här nedan finns besöksadresser och telefonnummer till Sveriges KRIS-föreningar.

För fullständiga adressuppgifter, gå in på www.kris.a.se och klicka på respektive förening.

KRIS BOLLNÄS

Björkhamregatan 31 C
821 34 Bollnäs
Telefon: 070 609 36 07
E-post: bollnas@kris.a.se

KRIS HUDIKSVALL

Djupegatan 37
824 52 Hudiksvall
Telefon: 073 694 09 00
E-post: hudiksvall@kris.a.se

KRIS NORRKÖPING

Östra Promenaden 16
602 27 Norrköping
Telefon: 011-13 72 43
E-post: norrkoping@kris.a.se

KRIS CITY

Olovsgatan 18
111 36 Stockholm
Telefon: Jana Gröhn, 073 688 19 90
E-post: jana.grohn@rikskris.se

KRIS JÖNKÖPING

Tändsticksgränd 33
553 15 Jönköping
Telefon: 036-12 52 73
E-post: jonkoping@kris.a.se

KRIS SOLLENTUNA

Mantalsvägen 4
191 49 Sollentuna
Telefon: 073 688 31 45
E-post: sollentuna@kris.a.se

KRIS FALKENBERG

Ringvägen 18 B
311 34 Falkenberg
Telefon: 0346-844 30
E-post: falkenberg@kris.a.se

KRIS KALMAR

Storgatan 57
392 31 Kalmar
Telefon: 0480-207 93
E-post: kalmar@kris.a.se

KRIS SUNDSVALL

Västravägen 9
852 34 Sundsvall
Telefon: 060-15 12 11
E-post: sundsvall@kris.a.se

KRIS FINSPÅNG

Kalkugnsvägen 8
612 30 Finspång
Telefon: 0122-859 19
E-post: finspong@kris.a.se

KRIS KARLSKRONA

Snapphanevägen 7
371 40 Karlskrona
Telefon: 073 688 99 54
E-post: karlskrona@kris.a.se

KRIS SÖDERHAMN

Stenbacksvägen 5
826 34 Söderhamn
Telefon: 0270-702 13
E-post: kris@soderhamn.com

KRIS GÄVLE

Södra Stapeltorgsgatan 28 A
802 53 Gävle
Telefon: 026-65 25 62/65 29 18
E-post: gavle@kris.a.se

KRIS KARLSTAD

Kågränd 4
652 25 Karlstad
Telefon: 054-21 60 55/33
E-post: karlstad@kris.a.se

KRIS TRESTAD

Östergatan 1
461 32 Trollhättan
Telefon: 0522-191 22
E-post: trestad@kris.a.se

KRIS GÖTEBORG

Heurlins plats 9
413 01 Göteborg
Telefon: 031-14 51 58/34
E-post: goteborg@kris.a.se

KRIS LANDSKRONA

Norra Långgatan 24
261 31 Landskrona
Telefon: 0418-598 20
E-post: landskrona@kris.a.se

KRIS UMEÅ

Slöjdgatan 8
903 25 Umeå
Telefon: 090-71 35 30
E-post: umea@kris.a.se

KRIS HALMSTAD

Lokföraregatan 1
302 48 Halmstad
Telefon: 035-15 68 30
E-post: halmstad@kris.a.se

KRIS LINKÖPING

Järnvägsgatan 10
582 22 Linköping
Telefon: 070 876 35 24
E-post: linkoping@kris.a.se

KRIS UPPSALA

Bergsbrunnagatan 28
753 23 Uppsala
Telefon: 018-13 33 53
E-post: uppsala@kris.a.se

KRIS HELSINGBORG

Skaragatan 1
252 63 Helsingborg
Telefon: 042-13 22 95
E-post: helsingborg@kris.a.se

KRIS MALMÖ

Bragegatan 6 B
214 30 Malmö
Telefon: 040-92 71 00
E-post: malmo@kris.a.se

KRIS ÖREBRO

Vasatorget 2
703 54 Örebro
Telefon: 019-33 51 97
E-post: orebro@kris.a.se

VÄGEN UT

ISSN 1651-4254

Ges ut av: RIKSKRIS

Box 170 93

104 62 STOCKHOLM

Telefon: 08-642 00 06

Ansvarig Utgivare:

Christer Karlsson

Chefredaktör:

Alexander Laine

E-post: alexander.laine@kris.a.se

Telefon: 073 688 22 68

Redaktion:

KRIS Vägen Ut

Handskmakarvägen 9

891 77 Järved

E-post: vagenut@kris.a.se

Telefon: 073 688 22 68

Annonser:

Kontakta redaktionen

Prenumeration och
adressändring:

Ronny Nordstrand

E-post: medlemsregistret@kris.a.se

Telefon: 073 688 19 55

Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insända texter och bilder. För ej beställt insänt material ansvaras ej.

Omslagsfoto: Alexander Laine

"Montage: WCNA33 Barcelona"

Original & layout

www.komedia.se

Tryckeri:

Norrköpings Tryckeri AB

www.norrkopingstryckeri.se

Upplaga detta nr: 4 500 ex

Kriminellas Revansch I Samhället

www.kris.a.se

KRIS, Kriminellas Revansch I Samhället, är en ideell förening där före detta kriminella och missbrukare hjälper varandra tillbaka in i samhället.

KRIS startade 1997 och idag finns föreningar på 27 orter i Sverige, dessutom i Danmark samt på tio orter i Finland. KRIS finns också i Ryssland, Vitryssland och Ukraina.

DET GÅR ATT LÄRA GAMLA HUNDAR ATT SITTA

KRIS som organisation är summan av sina medlemmar.

Om vi som medlemmar i KRIS vill utvecklas, bli klokare och lära oss nya saker så kommer även KRIS att utvecklas och mogna.

De flesta av oss vet av egen erfarenhet att det går att lära sig nya saker och ändra sig även om vi inte trott det. Jag behöver bara titta på mig själv för att få det bekräftat. Jag trodde inte att jag kunde sluta missbruka och begå brott. Men det kunde jag. Det gamla talesättet att det inte går att lära gamla hundar att sitta är alltså inte sant. Vi har alla stora möjligheter att lära oss nya saker och förändra våra beteenden.

Därför passar det KRIS bra att köra studiecirklar. Genom cirkarna lär vi oss nya saker och utvecklas som människor vilket samtidigt stärker KRIS som organisation.

Höstens två viktigaste studiecirklar är Basic och Bättre Framtid. Båda dessa är speciellt framtagna av och för KRIS.

Genom Basic får alla deltagare mer kunskap om vad KRIS är och gör. Vilka regler som gäller på KRIS och varför. Dessutom får man lära sig hur KRIS är organiserat, både i Sverige och utomlands, och om hur man representerar KRIS externt t ex på anstalter och skolor.

Meningen är att alla engagerade medlemmar ska gå Basic. Även sådana som jag själv som varit med sedan KRIS startade. Det är viktigt att även vi gamla rävar går eftersom vi förhoppningsvis kan förklara t ex varför total drogfrihet gäller på KRIS. Gör man Basic som det är tänkt har man fyra träffar (t.ex. två gånger per vecka i två veckor). Varje träff tar 3 x 45 minuter.

Genom Bättre Framtid har vi idag ett kvalitativt anstaltsarbete som såväl intagna som Kriminalvården gärna vill se mer av. När vi bedriver Bättre Framtid som studiecirkel på anstalter är det precis så enkelt som det låter – vi möjliggör en Bättre Framtid efter frigivning för de intagna.

Fördelen med studiecirklar är att de är frivilliga, att man arbetar i grupp och lär sig av varandra och att det finns bra material som gör att man enklare lär sig saker.

Tack vare att vi är medlemsorganisation i NBV, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet, får vi hjälp med studiematerial, utbildning av cirkelledare, studielokaler m.m. Ju fler studiecirklar vi har desto mer stöd kan vi få från NBV.

Redan nu är KRIS den medlemsorganisation i NBV som har näst flest studiecirklar. Vem trodde att det skulle bli så för tio år sedan? Fortsätt därför att starta

Basic-cirklar och Bättre Framtid-cirklar.

Se till att ni har ett nära samarbete med NBV såväl i lokalföreningens arbete som i anstaltsverksamheten.

Arbetar vi på bra med studiecirklar kommer fler "gamla hundar" än jag faktiskt lära sig att sitta.

Christer Karlsson
Förbundsordförande

6 Strattera

Förbundsstyrelsen utfärdar efter samråd med sakkunniga förteckningar över otillåtna droger och läkemedel. Vad innebär det här i praktiken, om jag inte ens kan äta medicin som ordinerats av läkare? Strattera är i nuläget det enda godkända läkemedlet för ADHD, men fungerar det?

11 Barcelona

Ett femtiotal medlemmar åkte ner till värmen i söder för att delta i WCNA33, ett världskonvent med närmare 10 000 deltagare från hela världen. För många var det första gången som man fick uppleva ett världskonvent, och för de flesta var det en upplevelse för livet - Bildreportage s.11-13

14 Göteborg

I Göteborg pågår ett intensivt arbete med en helt ny verksamhet - ett livsstilshus färdigställs ute på en ö i Göteborgs skärgård. Det här är en satsning som snart kommer att finnas på flera orter i landet. Vägen Ut kommer att följa arbetet som fått projektmedel från Allmänna Arvsfonden.

Prenumeration på tidningen Vägen Ut och medlemskap i KRIS, Kriminellas Revansch I Samhället.

Ordinarie medlemskap i KRIS: 100 kr per år.
Stödmedlem i KRIS: 200 kr per år.
I både ordinarie medlemskap och stödmedlemskap ingår en prenumeration på Vägen Ut.
Enbart prenumeration på Vägen Ut kostar 180 kr per år.
Tag kontakt med KRIS på den ort du bor, se kontaktlista på sidan 2.
Eller mejla/ring till redaktionen: vagenut@kris.a.se
Telefon - RIKSKRIS: 08-642 00 06
Medlemsfrågor: Ronny Nordstrand - medlemsregistret@kris.a.se
Telefon: 073 688 19 55
Postgiro: 199 95 41-4

Vid utebliven tidning, kontakta omgående medlemsregistret eller redaktionen. Då har vi en chans att reda ut orsaken, och rätta till. Adressändring måste meddelas medlemsregistret.

KRIS-TEASER

Text & Foto: Alexander Laine

I Halmstad har man framgång med sponsring

I lokalen står några minimotorcyklar motivlackade med KRIS logga och deviser på tanken, en bildskärm på väggen visar KRIS hemsida och frysen är laddad med Dafgårds frysta portionsförpackningar.

Allt kommer från sponsring och reklamfinansiering

VÄGEN UT besökte Halmstad i somras under en turné i södra Sverige tillsammans med Crister Karlsson och hans fru, Sofia Modigh. I lokalen träffar vi Thomas Risberg, som för närvarande har en praktikplats hos KRIS, och Rickard Lindlöf, som varit medlemsansvarig på KRIS men nu gått vidare och arbetar på NBV. Det blir en ganska snabb visit, men vi hinner få en guidad visning av lokaler och verksamhet.

I verksamheten har man för närvarande tre anställda och tre som har praktik, det är ytterligare en praktikant på väg - det visar sig vara Rickards lillebror Kristoffer, som också kommer ner till lokalen. Annars är det ganska lugnt nu, ett gäng är iväg och riggar för Båstadtennisen och ett annat gäng förbereder arrangemang i Hasses Lada, eller Ladan i Båstad som är det officiella namnet.

Det är en verksamhet som sjuder av driftiga medlemmar, och det här snabbreportaget får vara en liten aptitretare. Vägen Ut återkommer med ett mer omfattande reportage om KRIS Halmstad och deras framgångsrecept för sponsring.

För Kristoffer en pos

FAKTA: ADHD

ADHD kommer från engelska "attention deficit/hyperactivity disorder" vilket brukar översättas med "uppmärksamhetsstörning med överaktivitet". Om man har ADHD har man så svårt att koncentrera sig, sitta still och hejda sina impulser att det skapar problem i vardagen.

ADHD har mest uppmärksamats hos barn, men finns också hos ungdomar och vuxna.

När man har ADHD fungerar vissa hjärnfunktioner, främst de som är viktiga för att man ska kunna planera och organisera sina handlingar, inte helt som de ska. Orsakerna till ADHD är inte helt kända, men forskningen talar för att ärftlighet spelar störst roll. ADHD kan också orsakas av skador under fostertiden och spädbarnstiden.

Symtom

Om man har ADHD har man svårt att

- hålla kvar uppmärksamheten
- kontrollera sina impulser
- vara lagom aktiv.

Många har också andra symtom, som

- problem med motoriken
- sen tal- och språkutveckling
- problem med att tolka sinnesintryck
- hetsigt humör och trots
- psykiska problem; ångest, stark oro eller depression.

För att få diagnosen ADHD ska symtomen ha funnits under en lång tid. Varje symtom ska också vara mycket mer påtagligt än vad man kan vänta sig utifrån ett barns ålder, kön och utvecklingsnivå.

Behandling

ADHD går inte att bota, men det finns sätt att underlätta i vardagen genom att utgå från de begränsningar och svårigheter som föreligger.

Källa: 1177.se - Sjukvårdsrådgivningen

FAKTA: STRATTERA

Strattera är ett läkemedel som godkänts för behandling av ADHD och ADD hos barn, ungdomar och vuxna och är det första ADHD-läkemedel av sitt slag. Det skiljer sig från de andra läkemedlen mot samma indikation (Ritalin, Concerta och andra läkemedel innehållande metylfenidat) genom att ej vara centralstimulerande eller narkotikaklassat. Läkemedlet har inte heller visat sig vara beroendeframkallande.

Strattera innehåller den verksamma substansen atomoxetin. Det är inte helt klarlagt hur läkemedlet verkar, men man vet att det ökar mängden av den naturliga signalsubstansen noradrenalin i hjärnan. Läkemedlet framforskades och marknadsförs av företaget Eli Lilly. Strattera är ursprungligen ett antidepressivt läkemedel som visat sig hjälpa mot koncentrationssvårigheter vid diagnosticerad ADHD eller ADD.

Källa: www.lakemedelsverket.se

Läs mer: www.strattera.com

Ur KRIS Stadgar

§8:4 Förbundsstyrelsen utfärdar efter samråd med sakkunniga förteckningar över:

(A) sådana sinnespåverkande medel som medlem ej alls får inta under tiden som medlemskapet varar, samt

(B) sådana sinnespåverkande medel som medlem ej får inta eller vara påverkad av i samband med vistelse i lokal som disponeras av förbundet eller under verksamhet som organiseras av förbundet.

Förbud mot intag eller påverkan av medel som finns på förteckning (B) gäller även om medlemmen fått medlet utskrivet av läkare.

blev Strattera itiv vändpunkt!

KRIS REPORTAGE
Alexander Laine

Kristoffer arbetar som projektledare för Unga KRIS Region Väst.

Redan de första gångerna jag träffar Kristoffer sätter han spår. För mig motsvarar han idealet av en förebild för ungdomar; han är lugn, utstrålar trygghet och självsäkerhet, han är vältränad och saknar ett av de attribut som så många andra inom KRIS gärna skyltar med; iögonfallande tatueringar. När vi sätter oss vid stranden i Barcelona för en intervju, så är jag inte helt objektiv - jag har redan en uppfattning, men jag vill veta mer om personen som gör så starkt intryck på mig.

Bakgrunden till reportaget är det beslut KRIS tagit att inte tillåta någon form av droger i verksamheten, ej heller om man fått medlet utskrivet av läkare. Strattera är för närvarande det enda läkemedlet som KRIS godkänner för behandling av ADHD, enligt stadgarna §8:4

Kristoffer har använt Strattera i drygt ett år när vi träffas. Han fick sin diagnos för tre år sedan.

– Jag remmitterades från anstalten. Jag har aldrig haft det särskilt svårt i skolan med inläring, däremot har jag haft svårt att koncentrera mig, så det här med ADHD har länge funnits i tankarna.

– När jag tittar i backspeglarna, kan jag se ett mönster. Jag kände mig annorlunda och började tidigt med kriminalitet, redan i lågstadiet. Drogerna kom in i livet senare, men när jag provade amfetamin så kände jag direkt att jag hittat rätt, allt blev som det skulle vara. I botten handlade det nog om dålig självkänsla. Amfetaminet var en form av självmedicinering, fast jag inte såg det så när jag använde. Det blev andra droger också, fast jag inte var så intresserad. Det är ju så det ser ut efter ett tag - man tar det som finns tillhands.

Det är lätt att prata med Kristoffer. Han har en klar bild av hur det sett ut och det märks att han tänkt mycket på sin livresa.

– I början var jag med i gäng och allt var bara häftigt. Det tog inte så lång tid förrän drogerna tog överhanden. Jag hade länge lyckats slinka förbi myndigheternas klor men nu började det mesta komma ifatt mig. Gänget började ställa ultimatum: "Vi eller drogerna!" Jag valde drogerna och fick snart mitt första fängelsestraff. Nu kom allt samlat på ett bräde. Under en fyraårsperiod var jag ute som längst i två månader.

Är det något man har gott om i fängelse, så är det tid att tänka. Många där ute i samhället bär nog också på en vision om att man under fängelsetiden ska tänka om, begrunda sina misstag och göra bot och bättring. Men utan rätt verktyg och stöttning är det sällan i den riktningen tankarna går. Inte heller för Kristoffer.

– Det var mycket självömkan under tiden jag satt inlåst. Jag kunde se att alla andra runtom mig förändrats. Några hade bildat familj medan någon annan startat företag - själv var jag helt ensam, blev inlåst i en cell klockan 19:45 och tvungen att ringa på en klocka för att få gå på toaletten. Jag förstod ju att det var drogerna som ställt till det, så jag tänkte: "Om jag slutar med droger, kan jag bli framgångsrik kriminell."

– Det sprack ju igen - förstås, säger Kristoffer och ler lite generat åt att det han inte kunnat förutse redan då, jag åkte in igen, och även nu lades alla brott på hög.

Den här gången såg det ändå annorlunda ut för Kristoffer. Han ville verkligen bli drogfri och han hade träffat vänner från den gamla tiden som visat att det går bra att leva drogfria.

– Jag träffade Palle och Putte när de var ute och informerade om KRIS. Att Palle vågade stå för vad han blivit gjord starkt intryck. Jag började tänka: "Kan han, så kan jag!"

Kristoffer berättar vidare om sin resa, som inte blir enkel. Han hade kvar sina kriminella tankemönster och knarkskulder. Han började småfiffa.

– Det ledde till att jag klev på igen för en skitsak. Min omedelbara tanke var: "Har jag bränt mina skepp?" Jag tog upp det här på KRIS och möttes av frågan: "Vad ska du göra annorlunda nu då?"

– Det var nu jag beslutade mig, jag valde

Tidigare flickvännen Jenny är med under hela intervjun. De är i dag bästa vänner.

behandlingsavdelning och vidare till en öppenvårdsbehandling i Halmstad. Sedan dess har det rullat på. Det är nu tre år sedan jag muckade. Jag har tagit till mig andligheten från tolvstegsprogrammet, och jag bestämmer själv om jag vill föra in positivt eller negativt i min dag.

– Första året utan medicinering funderade jag mycket. Läkarna ville att jag skulle börja med Concerta. Jag hade problem med häftigt humör och jag var alltid stressad. Jenny, som sitter med under intervjun, nickar instämmande och fyller i ibland.

Kristoffer berättar om en incident med en adventsljusstake. Det var strax före jul som Kristoffer brusar upp över en struntsak. Det leder till att ljusstaken på bordet går itu, varpå fyraåriga dottern Moa börjar gråta och hulkande säger: "Nu har julen gått sönder."

– Jag tog upp det här med Christer på Riks KRIS, som förklarade att det bara finns en medicin som är godkänd inom KRIS: Strattera. Jag beslutade mig att göra ett försök, och det har jag inte på något sätt ångrat. Det började med en in-körningsperiod på två månader. Jag kände ingenting av medicineringen, men efter de första månaderna kom jag på att humöret faktiskt blivit bättre. Omgivningen märker också skillnad, framförallt de som vet om min medicinering och har följt mig nära.

– Han har ett helt annat tålamod med Moa, säger Jenny, och bekräftar att hon märkt en stor förändring.

Jenny och Kristoffer är inte tillsammans längre, men de är bästa vänner.

– Vi har känt varandra så länge, och hon är helt klart min bästa vän idag. Den relation vi har är bara möjlig för att vi gör den här resan i tillfrisknande tillsammans, avslutar Kristoffer.

STOCKHOLM Vid en drogmanifestation i Stockholm samlades ett 50-tal unga människor. Manifestationen propagerade för användandet av cannabis och för legalisering av drogen. "Det är rent ut sagt för djävligt", säger KRIS förbundsordförande Christer K. Karlsson till Drugnews.

Som ett led narkotikadebatteb passade den anonyma rörelsen "Smokefest", som anordnat cannabismanifestationer i en lång rad länder över hela världen, på att göra sina åsikter hörda också i Sverige.

En Smokefest är en, över olika forum på internet, sammankallad manifestation där cannabis framställs som en kulturdrog. Vid manifestationerna propageras också för legalisering av drogen.

När media uppmärksammade manifestationen, beslutade sig företrädare för bland annat Kriminellas revansch i samhället (KRIS), Music Against Drugs (MAD) och Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle (RNS) att agera.

– Vi är i Rålambshovsparken och visar att det finns starka krafter mot narkotika, vi tycker det är viktigt att drogliberalerna inte får stå oemotsagda när de ockuperar våra parker och gör dem till en samlingsplats för att locka ungdomar till missbruk. Det är rent ut sagt för djävligt att de betar sig på det här sättet, säger Christer K. Karlsson KRIS förbundsordförande till Drugnews.

Ett 50-tal ungdomar hade uppmärksammat kallelsen till Stockholm Smokefest, de allra flesta verkade vara i övre tonåren och äldre. Drugnews träffar Kristoffer Berglund 27 år från Solna, han har kommit till Rålambshov för att stödja legalisering av cannabis.

– Jag röker inte tobak och dricker inte alkohol i berusningssyfte, cannabis har jag rökt aktivt i två år och jag gör det av två anledningar. Den ena är i ett spirituellt syfte, jag utvecklas som människa med hjälp av drogen dessutom hjälper

den mig i mitt jobb som livscoach. Den andra anledningen är att cannabis hjälper mig att slappna av, få kontakt med mitt känsloliv och att jag får behagliga upplevelser när jag använder drogen, säger han.

Men han blir upprörd när jag berättar att Spice kontamineras av tillverkarna med cannabinol och att det kommer att narkotikaklassas inom kort.

– Jag menar att detta är ytterligare ett argument för att legalisera cannabis. De som tillhandahåller nätdrogerna är bara ute efter pengarna, de tar inte den minsta hänsyn till de som köper. Därför kan de också blanda in substanser som användarna inte vet om, resonerar han.

Några uniformerade poliser syns inte till under tiden Drugnews är i parken, men några civila narkotikaspanare syns spankulerande i omgivningarna.

Ungdomarna rör sig fram och tillbaka, sitter och pratar med varandra. Inga nyfikna verkar komma fram, det ser ut som om de flesta känner varandra.

– Vi är också här för att kunna informera de ungdomar som eventuellt har lockats hit genom internetsajter. Det är viktigt att de informeras om att den för tillfället lagliga drogen Spice inom kort kommer att narkotikaklassas. Det innebär att den inte är så ofarlig som drogliberalerna gör gällande, säger Sofia Modigh, styrelsemedlem i RNS till Drugnews.

Av Drugnews/Bruce Clark
Foto: ur inslag i SVT Aktuellt

FOTNOT: Spice är sedan den 15 september drogklassat i Sverige

Magnus Andersson
Ny förbundsordförande för Unga KRIS
Foto: Sofia Modigh

Unga KRIS blir eget förbund

Den 14 augusti var en historisk dag för Unga KRIS.

Unga KRIS har bildat ett eget förbund, med följande sammansättning i styrelsen

Förbundsordförande:

Magnus Andersson, Uppsala

Förbundssekreterare:

Maria Moraes, Norrköping

Förbundskassör:

Johannes Dahlström, Uppsala

Ledamöter:

Mikael Österberg, Örebro

Rebecca Gröhn, Sollentuna

Mathias Källström, Falkenberg

Kristoffer Johansson, Halmstad

Patrik Gustavsson, Kalmar

Daniel Källman, Landskrona

Milen Tesfamicael, Uppsala

Helena Westberg, Gävle

Nya lokalföreningar av Unga KRIS har sedan dess bildats i bland annat Örebro, Halmstad och Sollentuna.

Den 17 september var hela förbundsstyrelsen på en heldagsutbildning.

Vägen Ut önskar Unga KRIS lycka till i det fortsatta arbetet!

I Örebro växer en ny spännande verksamhet fram: **KRIS MC börjar ta form!**

Vägen Ut har besökt KRIS Örebro för att få veta mer om projektet.

KRIS REPORTAGE

Text och foto: Alexander Laine

På plats utanför KRIS möter Peter Alm och Lasse Liljegren upp. Peter är ansvarig för projektet, och Lasse är ordförande för KRIS Örebro.

Bakgrunden till KRIS MC är den väg av nya kriminella MC-gäng som etableras på alltfler orter i Sverige. Där erbjuder man MC-intresserade ungdomar och vuxna en tillhörighet och gemenskap. Sällan syns baksidan av den verksamheten omedelbart, men det är tyvärr en kultur som lockar många - framförallt unga män - som upplever outlawkulturen som spännande.

Kriminella MC-gäng är en betäckning på de motorcykelklubbar som av samhället anses i hög grad syssla med kriminalitet vid sidan av den vanliga verksamheten. Medlemmarna i klubbarna kallar sig ofta själva för "one-percenters", enprocentare, ett uttryck som uppstod 1947, efter våldsamma bråk mellan bikers i USA, då det amerikanska MC-förbundet uttalade sig och sa att 99 procent av motorcyklisterna är laglydiga medborgare, och att det bara är en procent som ställer till med bråk. Bland de största enprocentsklubbarna i världen finns Hells Angels och Bandidos. Tanken med KRIS MC är att fungera som en motvikt mot den gängkultur som växer fram.

- Det handlar om att ta tillvara de goda krafter som finns hos människor innan det är försent, säger Peter. Många av de här ungdomarna som är på väg in i en kriminalitet kan fångas upp i ett tidigt stadié. Om man är på väg att få en stämpel av samhället så ligger man klart i riskzonen.

- Där upplever jag att vi från KRIS kommer in bra. Målgruppen för den här verksamheten är i första hand ungdomar mellan 16 och 25 år, fortsätter han.

- Fast jag nästan har kommit upp i pensionsålder så lyssnar ungdomar på mig, flikar Lasse in, och det ligger nog en hel del sanning i det påståendet. Lasse är tatuerad över större delen av kroppen och han kör en HD, Harley Davidson alltså. Han har attribut som inger respekt i många kretsar, fast han idag valt en fullständigt drogfri och hederlig livsstil.

Gör man en jämförelse med Göteborgs livsstilshusprojekt som är ett påverkansprogram där man arbetar med de som redan anammat en kriminell livsstil, så handlar KRIS MC mer om prevention.

- Vi kan fånga upp de som är på väg in i fel grupper, säger Peter. Vi erbjuder genom det här projektet ett lite tuffare alternativ än biljard och TV-spel. MC-åkning har alltid setts som en lite tuffare verksamhet, vem som helst sätter sig inte på en motorcykel och lägger ner den i kurvorna. Vanliga "Svenssonklubbar" ser vi inte som något bra alternativ, där har man ofta en alkoholkultur som inte vi ställer upp på.

- Bara här på KRIS i Örebro är vi ett femtontal medlemmar som har hoj som ett stort intresse, säger Lasse. För oss finns det inga bra alternativ ute i samhället. Det var när vi reflekterade över det här som projektet med KRIS MC tog fart.

- Det är mer än ett år sedan vi började diskutera det här projektet, säger Peter.

Han konstaterar det är bra att projektet har tagit den tid det gjort.

- Det tar tid att landa alla idéer och diskutera med fler vilka som kan vara realistiska och vilka vi ska lägga på hyllan eller förkasta. Nu har vi fått ner allting på papper. Vi har en fullständig projektbeskrivning som vi kan presentera och arbeta efter. Men vi kommer säkert att få göra ändringar under resan vidare.

- När jag ser på hur det här projektet växt fram, kan jag inte låta bli att jämföra med mitt eget liv - hur jag gör idag, säger Lasse och ser ut som han plötsligt kommit till insikt, jag kan inte kopiera någon annans liv, men jag kan ta de delar jag behöver och applicera i mitt eget liv - så har det här projektet utvecklats också.

Peter och Lasse förklarar mer om innehållet i verksamheten, som kommer att omfatta mycket mer än bara MC-åkning. Grunden är ändå den gemensamma passionen för motorcyklar. Det kommer att bli tematräffar med mycket verkstadsarbete, utbildning i trafikvett och säkerhet, prova-på träffar och sociala upplevelser eller utflykter.

Nu är projektet i rullning. Man har fått tag i en lokal som kommer att fungera som verkstad och garage.

När Vägen Ut besöker Örebro i juli har verksamheten inte startat på allvar ännu. Rekrytering pågår och lokalen färdigställs men det tidigare utlovade fotoreportaget får vänta till ett senare nummer. Det här är absolut en verksamhet som kommer att synas mer i Vägen Ut!

VATTENPLANING ELLER BARA KONTROLLFÖRLUST

SUMMAN / TAGET

**Vem är
Love Blom?**

**En:
Morfar
Pappa
Lagerarbetare
Dykare
Narkoman
Broder
Alkoholist**

En sann vän!

**Dagens
ordspråk**

Fritt citerat efter
Robert Broberg

Det är bättre
att vara ute på
hal is och ha
det glatt, än
att gå i lera
och sörja!

☞ Man eller Myt (emellan) ☞

Laine på Vägen Ut mejlade mig och bad mig skriva en stående sida i tidningen; du kan börja med att presentera dig, men vad säger jag till de som slentrianmässigt (liksom jag själv) ofta har mer svar än frågor och som vid en konflikt eller ett påhopp svarar "jag vet!"?

Vet ni vad det betyder? När man svarar "jag vet!"..?

Jaget svarar för att du ska slippa se på dig själv - så har det varit för mig!

Det började nyktert och lyckligt, mitt dilemma var en alkoholiserad fader och en medberoende morsa, ni känner igen storyn. Och just detta att känna igen är viktigt - det var viktigt för mig, för jag kände mig aldrig hemma i det jag var i som barn. Det som slår mig idag är en enkel förklaring till alla mina fall i missbruk och kriminalitet, jag kunde inte beräkna kostnaden. Det blev mitt fall. En kväll för många,

många månvarv sedan, skulle jag gå på krogen. Jag hade rätt jeans: Lewis, jag hade rätt parfym: Lagerfeldt. En fet lina med bra malwax (amfetamin) och några roppar som jag svalde ner med whiskey fick vara färdkost till krogen för en helkväll med polare och en dröm om en kvinna varm och fin - livet var en fest! Den kvällen slutade med två års fängelse, min inträdesbiljett till "The dark side", kraften var stark i mig liksom. Jag var hemma, trodde jag i mina illusioner, slutet på min

resa var som början, fast det var en annan ung man som inte kunde beräkna kostnaden.

Jag sitter idag på KRIS i Örebro och tittar på ett foto av min åtta-åring som sover i min lägenhet. Det tog 800 dagar från det jag bröt mot bostadslöshet och missär, idag är jag här och känner igen mig i min nya familj.

Love Blom 1963

☞ Borta bra - men hem då? ☞

Jag vill reflektera över en sak med er: Vad betyder KRIS kamratförening för er? Vi har ju ett system med "mother" och "father", vi känner igen en broder, en syster, och de känner igen oss. Det är uppenbart för mig att KRIS är en del av min nya familj, för

när jag tänker så, känns det lättare att förstå kraften bakom legat och engagemang från eldsjälarna över hela landet. Om KRIS bara vore en förening skulle den nog dukat under, det finns många som utan att tänka i dessa termer sett på KRIS som en familj.

Ideella föreningar brottas ju med engagemang-biten, jag skulle därför vilja slå in denna tanke. Vi lär känna oss själva genom att känna igen varandra, att finnas där och vårda en tanke som denna är familjärt.

Amor sin fronteras är det genomgående temat på NA:s världskonvent i Barcelona. "Amor sin fronteras" är spanska för "Kärlek utan gränser" Men kärlek, droger och kriminalitet - går det ihop?

KRIS REPORTAGE

Text och foto: Alexander Laine

De flesta svarar nog ett enkelt "Nej!" på ovanstående fråga. Men svaret är inte helt enkelt för den som varit inne i ett missbruk. Många, både de som idag är drogfria och de som ännu är i ett aktivt missbruk, beskriver relationen till drogen som en kärleksrelation. Men drogrelationen handlar inte så mycket om kärlek, det är snarare en förälskelse vi känner. Förälskelse och kärlek blandas ofta ihop - men det handlar om två olika tillstånd. Även om förälskelse och kärlek på många sätt och vis går i varandra finns det också många skillnader.

Förälskelse är en stark kraft som får människor att bryta upp och genomföra stora förändringar. De förälskade kan bli hänsynslösa. Barn offras, partnern offras. Förälskelsen handlar mycket om de egna omedvetna, omedelbara behoven och en omedveten längtan

grundad i drömmar och ideal. När man är förälskad uppfattar man inte allt hos den andre - vare sig det gäller en människa eller en drog - man ser ofta bara de goda sidorna. Det är också vanligt att man tillskriver den andre goda egenskaper som personen kanske inte har, men som man vill att han eller hon ska ha. I början visar också ofta båda parter bara sina attraktiva sidor för varandra. När förhållandet har varat ett tag börjar man se den andra personen i sin helhet. Då ser man både de bra och de mindre bra sidorna. Om den här relationen gäller droger eller ett medberoende, har man kanske hamnat i något som nu är svårt att bryta - man dras bara längre ner trots en mängd negativa konsekvenser.

Förälskelsen kan vara början på livslång kärlek, men den kan också

handla om ett mera tillfälligt rus. I förälskelse känner man sig ofta som "ett". I en mer mogen kärleksrelation däremot, uppfattar man sig som två skilda individer som har bildat ett "vi". Just vi-känslan, byggd på ömsesidig respekt, är utmärkande för den mer utvecklade kärleksrelationen.

Under en alldeles speciell och helt underbar vecka i Barcelona sommaren 2009, är det påtagligt att vi-känslan är den mest framträdande. Den vi-känsla som bygger på ömsesidig respekt vilket utmynnar i en livslång kärlek. Det handlar om en vecka då ett femtiotal medlemmar från KRIS Sverige träffar närmare tiotusen andra drogfria vänner från hela världen för att utbyta erfarenheter på "The 33rd World Convention of Narcotics Anonymous".

Amor sin fronteras

BARCELONA

Jaha då var det dags igen!
 Årets sommarresa och destinationen denna gång är Barcelona. Vad är det för speciellt med Barcelona då? Fotboll och öl är ungefär vad jag vet om staden, men det tycks på mina vänner och bekanta som att det skulle vara något mer. Min bästa väninna är avundsjuk som ett skogstroll och babblar på om Gaudi, häftiga parker och cool arkitektur. I mina öron låter det som arabiska och jag drömmer om sol och bad istället. Jag menar, vem tusan är den där Gaudi egentligen?

Väl framme och på plats blir jag lyckligtvis motbevisad mina fordomar. Vilken underbar stad! Fantastiska parker, arkitektur att dö för, små masterverk i varje gathörn och ett underbart folk. Blir guidad runt staden av kära vänner som varit där tidigare och ges möjligheten att se allt det där som mitt avundsjuka skogstroll surrade på om, och gissa om hon hade rätt!

Att jag i och med denna resa dessutom får gå på mitt första världskonvent är pricken över iiet.

För mig är innehållet i denna resa perfekt, det är en galeit passande kombination. Jag knyter nya kontakter och stärker gamla band, fyller på i själen med tillfrisknande, breddar mitt kulturvetande och får samtidigt en riktigt snygg solbränna.

Det är med en massa värme och stor kärlek jag vill säga tack till alla er som gjorde resan verklig, er som var med (gamla och nya vänner). Och extra stort tack till er som var kvar på hemmaplan och höll skeppet flytande under tiden.

TACK!

Catharina Cedertund

I Göteborgs södra

Livsstilshuset i Göteborg kommer att ha möjlighet att ta emot upp till åtta personer, men inledningsvis blir det bara ett fåtal inskrivna. Platserna upphandlas genom Göteborg Stads Upphandlingsbolag, på det sättet kan man kvalitets-säkra verksamheten.

Tiden för placering i livsstilshuset är individuell och beror på vilka behov som finns. Alla placeringar ska föregås av en noggrant utarbetad utvecklingsplan.

Livsstilshuset kommer att vara bemannat dygnet runt, nattetid har man minst två personal och dagtid är det fler. Livsstilshus kommer också att starta i Uppsala samt på en ort till i södra Sverige.

skärgård pågår

ett intensivt arbete.

I oktober ska allt vara klart. Då flyttar de första ungdomarna in i ett nytt livsstilshus. Det här är en unik verksamhet, inte bara för KRIS, det finns för närvarande ingen verksamhet som denna i Sverige.

Vägen har varit lång och nu, med målet i sikte, börjar det synas att resan har varit givande. Projektet startade redan för fyra år sedan som en idé hos Martin Johansson, som är ordförande för KRIS Göteborg. Han har sedan tagit hjälp av Valdemar "Valle" Ryggmark som nu har ansvaret för att utbilda nationellt i livsstilshusen. Tillsammans har de arbetat fram ett koncept med livsstilshus som kommer att starta på tre orter i landet. Allmänna Arvsfonden har gått in med 2,5 miljoner kronor i projektet. På vägen har man haft stort stöd från olika håll, inte minst från Göteborgs kommun som gått in med över 200 000 kronor.

Syftet med projektet är att starta upp ett antal livsstilshus i landet för att erbjuda unga, i åldern 16-25, som vill ta sig ur en kriminell livsstil en möjlighet till förändring.

Martin Johansson

– Vi har valt att kalla det för livsstilshus. Lika väl som du kan få ett beroende av droger, sex eller spel, kan du bli beroende av kriminalitet och en kriminell livsstil. För många kan det kännas som en ouppnåelig förändring att bryta mot den kriminella livsstilen – att lämna den status du har i gänget och bli "ingenting" är absolut inte lätt. Men det går, vi är många som kan visa det, säger Martin, som varit medlem i KRIS sedan 2001 och ordförande i Göteborg sedan 2004.

Projektetiden har växt fram ur ett framgångsrikt arbete som bedrivits i USA, Homeboy Industries, där före detta kriminella driver en stor rörelse med bland annat bageri, tryckeri och atelje för borttagande av tatueringar. Grunden i den svenska verksamheten är baserat på EXHELP, ett påverkansprogram som bygger på att ge kunskap, insikt och lösningar på de problem som man kan möta när man vill bryta från gängkriminalitet (livsstilsberoende).

EXHELP-programmet är fokuserat på gruppnivå, till skillnad från Gunnar Bergströms "Kriminalitet som livsstil" som fokuserar mer på individnivå. Den påverkansfilosofi som livsstilshusen kommer att arbeta efter grundar sig i ett motiverande förhållningssätt och påverkansinsatser av beteendeariktad, pedagogisk och kognitiv karaktär. Det här ska ske i kombination med självhjälpsgruppmöten, individuella samtal och extern professionell hjälp. De självhjälpsgruppmöten som man i första hand hänvisar till är CGA, Criminals & Gangmembers Anonymus

– Våldigt enkelt förklarar man kan säga att basen för verksamheten kommer vara föreläsningar, gruppmöten, enskilda samtal och individuella uppgifter, säger Martin. Livsstilshusen ska också kunna ge stöd och fungera som ett informationscentrum för familj och anhöriga.

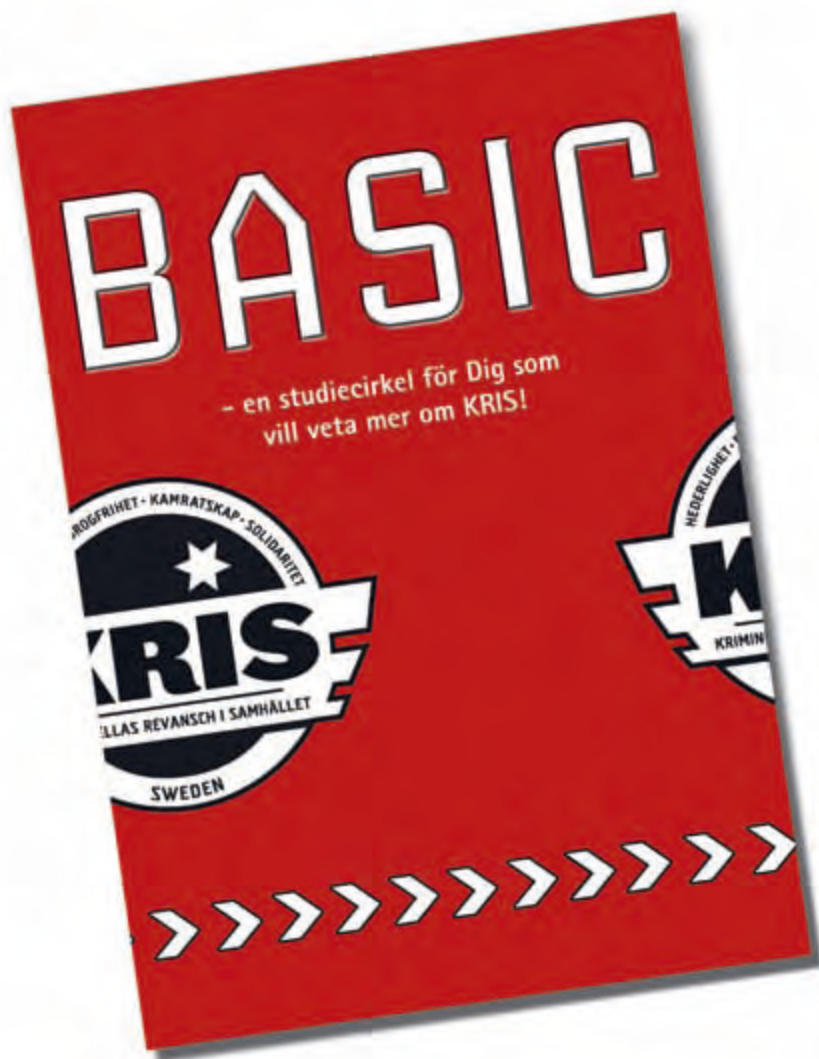
– Verksamheten bygger på frivillighet, förklarar Valle. Ingen blir placerad på KRIS Livsstilshus mot sin vilja. Man måste ha en önskan att förändra sitt liv till ett liv fritt från kriminalitet, då kan vi kliva in och vara det stöd man behöver för att komma vidare. Ett viktigt del i processen är därför att man kan komma bort från sin hemmiljö och de destruktiva krafter som finns där.

Valdemar Ryggmark

För att kunna komma ifråga för ett boende i livsstilshuset krävs att samtliga straff skall vara avtjänade och att personen är helt drogfri. Bryter man mot drogfrihet och kriminalitet innebär det omedelbar utskrivning från livsstilshuset.

– Även om det bygger på frivillighet, så måste vi vara tydliga och sätta gränser. I KRIS har vi själva nolltolerans mot droger, även lättöl och medicinering. Det gäller för samtliga medlemmar – då är det jätteviktigt att visa att det gäller all vår verksamhet, avslutar Martin.

KRIS fyra deviser är:

Hederlighet, Drogfrihet, Kamratskap och Solidaritet.

- **Men vad betyder det här?**
- **Hur påverkar det mitt sätt att leva?**
- **Hur påverkar det mina vänner?**
- **Vad gör KRIS medlemmar?**
- **Och hur kan KRIS påverka samhället?**

Studiematerialet BASIC ger svar på några av frågorna och leder dig vidare in i KRIS verksamhet.

I en studiecirkel är det deltagarnas åsikter och tankar som leder fram till svar och nya tankegångar. Allas tankar, idéer och åsikter är lika värda. Det är dina egna erfarenheter du delar med dig av i studiecirkeln.

Är du nyfiken?

Kontakta KRIS på din ort eller studieförbundet NBV:s lokalavdelning!

www.nbv.se

**NYKTERHETSRORELSENS
BILDNINGSVERSAMHET**

BACK TO BASIC

KRIS REPORTAGE

Text och foto: Alexander Laine

Det här reportaget är, tillsammans med artikeln om **Bättre Framtid** på nästa uppslag, det första och inledande i en serie om samarbetet mellan KRIS och NBV, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet.

Sedan fyra år tillbaka är KRIS en av medlemsorganisationerna i NBV. Det finns behov av fortbildning inom organisationen på många olika områden, inte minst när det gäller föreningsteknik och självkänsla. Tidigare var vi gärna bäst på allt, och var vi inte bäst så kunde vi lika gärna ge blanka faen i det.

Med den här reportageserien vill vi belysa olika sätt att bedriva studier och ge en bakgrund till de olika studiematerialen vi har att tillgå inom KRIS:

- BASIC
- Bättre Framtid
- Självkänsla
- Att välja glädje
- Föreningskursen
- Så dumt!
- Cirkelledarutbildning

Det är i dag ungefär tolv år sedan en handfull före detta kriminella och missbrukare hade bestämt sig för att livet nu skulle förändras. Tiden i fängelse skulle aldrig upprepas och man skulle möta samhället med upprest huvud. Man hade bestämt sig för att bilda organisationen KRIS, som skulle bli ett stöd för en grupp människor som aldrig känt sig välkomna i samhället.

Otaliga diskussioner fördes om vad organisationen skulle stå för och hur man på bästa sätt skulle kunna vara ett stöd för de som frigges från fängelser. Man kom fram till att grunden måste bygga på **hederlighet och drogfrihet**, annars är man snabbt tillbaka i tidigare mönster. Ur denna grund växer sedan **kamratskap och solidaritet** fram, en kamratskap vi alla känner av och växer med.

Hederlighet, drogfrihet, kamratskap och solidaritet kom sedan att bli KRIS fyra deviser. Nu har tolv år gått och KRIS består idag av 25 lokalföreningar från Umeå i norr till Malmö i söder. Medlemsantalet uppgår till ca 5000 medlemmar. KRIS finns även i Danmark, Finland, och Ryssland.

Vi som följt organisationen under en längre tid kan känna en stolthet över framgången. Vi vet att många fått en bättre framtid genom KRIS. Många har passerat oss och har nu arbete och familj som vilken annan samhällsmedborgare som helst, medan andra har stannat kvar inom organisationen och utvecklat KRIS till dagens riksorganisation. Men det är också nu, när vi känner den här stoltheten, som vi måste stanna upp en stund och reflektera över vart vi är på väg.

KRIS måste alltid utvecklas i takt med att samhället i övrigt utvecklas. Det är en annan tid i dag än för tolv år sedan. Stannar vi upp kommer vi också att dö ut. Men kärnan i vår verksamhet måste alltid finnas med.

När organisationen växer är det lätt att bli fartblind. Det är inte heller rättvist att begära att en ny medlem i exempelvis Umeå ska känna samma behov som de som en gång grundade KRIS i Stockholm. Därför har behovet av ett nytt grundläggande studiematerial växt fram.

Göran Karlsson på KRIS har tillsammans med **Ali Reunanen** på NBV tagit fram det nya studiematerialet **BASIC**, som har premiär under Barcelonaresan. Det är två större grupper på omkring 25 deltagare i vardera, som får en grundläggande utbildning i materialet. Det är ett mycket intressant material som får igång diskussioner omedelbart;

– Vad står hederlighet för?

– Vad betyder hederlighet och ärlighet för mig, har jag större krav på mig?

Diskussionerna som uppstår runt våra fyra deviser visar hur viktigt det är att vi hela tiden har en öppen dialog runt dessa frågor. Som förtroendevald eller anställd är jag en förebild för många andra och jag har inte råd att hustla. Jag representerar hela organisationen i det jag gör, därför kan ett felsteg göra mycket skada för många runtom mig.

KRIS har tagit en tydlig ställning i frågan om substitutionsbehandling, där vi kräver fullständig drogfrihet. Vi tror inte att lösningen ligger i att ersätta en drog med en annan. Det här är något som diskuteras mycket under kurspasset och flera tycker att vi inom KRIS bör profilera oss tydligare som motståndare till substitutionsbehandling. Men det råder inte en fullständig enighet om denna fråga - olika delar av landet har olika erfarenhet - vilket tydligt visar vikten av en ständigt pågående diskussion i en organisation som lever, växer och ständigt förändras.

BASIC är grunden till denna diskussion. BASIC är grunden i vår organisation.

– Nu går vi ut i alla våra lokalföreningar och kör BASIC!

Studiematerialet Bättre Framtid riktar sig först och främst till dig som avtjänar fängelsestraff och tar upp ett antal områden som är viktiga inför en frigivning.

Materialet kan även användas av andra som till exempel genomgår en behandling eller deltar i kamratstödsverksamhet.

Syftet är att ge möjlighet att diskutera och fundera kring de områden materialet tar upp, vad man vill och hur man ska nå sina mål, t.ex. relationer. Studiematerialet och studiecirkeln ska vara ett stöd för att skapa ett bra liv åt sig själv.

Studiematerialet är enkelt uppbyggt. Det består av en pärm med elva avsnitt vilket också är antalet man möts. Varje avsnitt innehåller en personlig betraktelse av någon som är insatt i området och lite tips och förslag på resurspersoner som kan bjudas in till träffarna.

Är du intresserad av Bättre Framtid? Kontakta din lokala NBV-avdelning
www.nbv.se

**NYKTERHETSRORELSENS
BILDNINGSVERSAMHET**

KRIS BÄTTRE

OGH NBV VISAR VÄGEN TILL FRAMTID

KRIS REPORTAGE

Text och foto: Alexander Laine

VÄGEN UT är med när Hela Människan har sitt Ledarforum i Nybro i september. Tidningen är på plats tillsammans med Ali Reunanen och Johan Wählin från NBV, Andreas "Frasse" Franzén från KRIS och Per Johansson från RNS.

Hela Människan har samlat ett femtiotal deltagare för dagens program, där en av programpunkterna är "Bättre Framtid - folkbildning genom KRIS och NBV".

Ali Reunanen, verksamhetsutvecklare på NBV, inleder presentationen på ett överraskande sätt redan när folk anländer till lokalen - han sätter sig vid ett piano och visar oanade talanger medan deltagarna marscherar in. Stämningen är god när han sedan inleder med en kortfattad berättelse om den egna livsresan och sin delaktighet i bildandet av KRIS, där han deltog i diskussionerna som ledde fram till att KRIS bildades 1997. Därefter drar Ali historik om KRIS, NBV och en bakgrund till Bättre Framtid, som är ett program som har sitt ursprung i ett samarbetsprojekt med bland annat Hela Människan. Han drar paralleller till tolvstegsprogrammet och förklarar hur viktigt det är att fylla tomrummet efter drogerna med mening.

Efter detta är det Johans tur att presentera NBV lokalt och berätta om folkbildning. Johan, som arbetar med utvecklingsarbete på NBV Sydost och har ett stort geografiskt område, är ofta ute i verksamheten och deltar i diskussioner och möten, inte minst hos KRIS Kalmar där man har en bred verksamhet och ett mycket gott samarbete med NBV. Det här framgår tydligt i samtalen mellan Johan och Frasse; man känner varandra och kan använda en rå men hjärtlig ton sinsemellan i en relation som bygger på respekt. Johan berättar att en av de viktigaste delarna i hans arbete är att hitta resurspersoner. Det behöver inte alltid vara de här resurspersonerna som sedan blir cirkelledare, men de fyller en mycket viktig funktion när cirkelarna drar igång. Johan är ofta med på första träffen när en cirkel startar, då kan han förklara lite om folkbildning och dess betydelse i samhället. Sedan bjuds resurspersonen in. Här nämner han Lars-Peter och Frasse från KRIS Kalmar, som genom det egna exemplet ofta blir en oerhörd tillgång - inte minst i arbetet med Bättre Framtid.

Frasse, som arbetar för KRIS Kalmar med bland annat Bättre Framtid, fortsätter nu presentationen med sina personliga erfarenheter av att driva cirkel på anstalt. Han har själv suttit i fängelse, men då fanns inget material som Bättre Framtid. Han lyckades istället bygga upp ett nytt liv genom KRIS, där han fått lära sig av andra. Frasse drar några egna exempel ur de olika avsnitten i studiematerialet. På fjärde träffen har man i Kalmar bytt ut Kronofogden mot kommunens konsumentrådgivare. Frasse har själv en pågående skuldsanering, och kan därför vara ett gott stöd för de intagna som funderar i samma banor. Det här är något som väcker många frågor på anstalten, men påbörjar man processen medan man sitter inne - så får man av Kronofogden oftast beskedet att vänta tills man är klar. För egen del rådfrågade han andra på KRIS som själva gått igenom det här.

När Frasse kommer till avsnittet om etik och moral, och berättar om den tveksamhet och diskussionerna som brukar uppstå på anstalten, märks det att det är Hela Människan som är dagens åhörare; det blir många stillsamma fniss i lokalen. Avsnittet om kriminalitet och missbruk brukar bli ett ganska naturligt kapitel, det är sällan någon sitter oskyldigt dömd eller är oerfaren om droger. Frasse berättar vidare att det är mycket "vi" och "de" inne på anstalterna. I studiegrupperna däremot, är det enbart "vi" oavsett vem det handlar om; personal, studieledare eller intagen. Gensvaret är genomgående positivt från de intagna när det gäller Bättre Framtid.

- Även många livstidsdömda vill gå den här cirkeln, fast man genom sin dom har svårt att göra färdplanen. Man tycker att det är det bästa materialet. Min personliga åsikt är; ju mer studier och cirklar man går under tiden man sitter inne - desto bättre förutsättningar har man att lyckas när man kommer ut, avslutar Frasse.

Gensvaret från Hela Människan är, inte helt överraskande, mycket positivt. Det är en positiv framtidsbild man lyckas visa i den här föreläsningen. Man får en tydlig känsla av sammanhang. Vägen Ut stannar kvar över natten för att närvara på morgonmöte i KRIS-lokalen. I en matcirkel tillagas lunch, något som ger oss en anledning att återkomma med ytterligare reportage om cirkelverksamhet i Kalmar.

Bakgrund:

Vägen Ut har tidigare skrivit om Bättre Framtid i nummer 2/08. Bättre Framtid är ett material som har sitt ursprung i Bättre Frigivning.

Bättre Frigivning var ett samverkansprojekt som bedrevs inom ramen för EU:s Equal-program. Projektet som pågick från 2002 till 2005, hade till huvudsyfte att förbättra frigivningssituationen för människor som avtjänat ett fängelsestraff. Målet var att underlätta tillgänglighet och återinträde på arbetsmarknaden för dessa människor: "Varje klient ska vid frigivning tillförsäkras sina grundläggande rättigheter som arbete, bostad social service och utbildning."

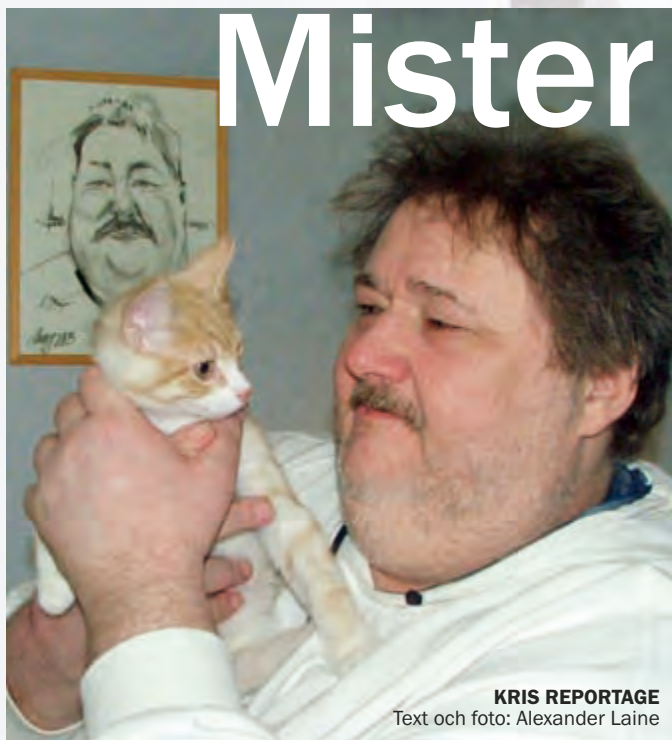
I projektet samarbetade två myndigheter, ett studieförbund och fyra frivilligorganisationer:

Kriminalvårdsstyrelsen
Arbetsmarknadsstyrelsen
Nyktethetsrådens Bildningsverksamhet
Kriminellas Revansch i Samhället
Hela Människan
Riksförbundet Frivilliga Samhällsarbetare
Sveriges Muslimska Råd

Hela Människan:

Hela Människan är en ideell organisation med tusentals frivilliga och över 400 anställda i förebyggande, behandlande och rehabiliterande arbete.

Hela Människan skall fungera som ett nätverk för socialt arbete på kristen grund och utgöra ett forum för erfarenhetsutbyte, utveckling och samverkan samt skapa intresse och förutsättningar för ett diakonalt och socialt arbete för och tillsammans med människor i utsatta livssituationer.

Mister Register

Vi har alla varit i kontakt med honom på olika sätt. Tidningen du håller i har troligtvis sänts ut med hjälp av adressregistret. Medlemskortet du har i din plånbok är tillverkat och utskickat genom medlemsregistret. Men få har träffat Ronny Nordstrand, som är mannen bakom KRIS medlemsregister.

VÄGEN UT åkte upp till Umeå för att få veta lite mer om den man som så många av oss är i kontakt med utan att veta om det. När jag kommer in, ser jag att här huserar någon som har ett stort intresse för datorer. Mitt i rummet står en datorlåda med en mängd hårddiskar anslutna. Jag möts av en stor man som alltid har nära till skratt, något jag känner till sedan tidigare när vi pratats vid i telefon. Rummet utstrålar en värme som inte bara kommer från datorns moderkort. I Ronnys sällskap trivs man - så är det bara.

Vi pratar datorer och vi pratar Ronnys bakgrund. Det är en bakgrund som är bekant för många av våra medlemmar. Brännvin och droger fyller ut ett tomrum som vi inte känner till så mycket om, men som finns där och pockar på uppmärksamhet. Vi dövar något - ångest, otillräcklighet, skam eller dålig självkänsla - men drogerna som skulle ge oss befrielse tar snart överhanden och för de flesta av oss går det käpprätt åt h----te! Om vi överlever!

För Ronny har det varit en lång resa via barn- och fosterhem, sju år på ungdomsvårdsskola och flera kortare fängelsestraff. Men resan är inte slut, den har bara tagit en ny riktning. Vägen in i KRIS var dock inte spikrak.

- Det var Kicki som introducerade mig i KRIS redan 2003, berättar Ronny.

- Men jag blev inte medlem med en gång. Jag fortsatte supa ett år till. Efter det har jag fått in något mer i mitt liv.

Vi diskuterar vad det är som behövs för att man ska åstadkomma någon förändring. Ronny har gjort en vända på behandlingshem men tog återfall efter tretton månader. Genom KRIS säger han sig ha fått en fast punkt och ett engagemang. Det var kanske det som behövdes för honom.

- Jag tog ett återfall för tre år sedan, men nu har det gått bra. Jag har ändå säkrat upp datorsystemet för medlemsregistret så att någon annan snabbt ska kunna ta över om jag börjar strula igen, för man vet ju aldrig.

- Det viktigaste med KRIS, är att någon tar vid, fortsätter Ronny. Man bygger upp ett socialt nätverk. Fallor man tillbaka, så gör man det hos sina egna. Vänner som vet vad det handlar om, som vet vad man går igenom och vad man behöver göra för att komma tillbaka.

Ronny har utbildning som datatekniker, men även en kemisk- teknisk utbildning. Vi börjar diskutera alkohol och jämför med andra droger. Ronny konstaterar att alkohol är betydligt farligare, inte bara genom dess innehåll och verkan, utan framförallt för att det är så väldigt utbrett och accepterat i samhället.

- Alkohol ska finnas med i alla tänkbara sammanhang, men jag tycker det är jätteviktigt att vi är ute bland både ungdomar och vuxna och visar på alternativ - att det faktiskt fungerar så mycket bättre att leva livet på livets villkor, att vi inte behöver preparat för att förändra vår livssituation. Själv känner jag mig inte bekväm som föreläsare, vi har andra som gör det så mycket bättre. Men jag följer med om det fattas folk. Jag jobbar mer än gärna ideellt, säger han.

Vi kommer in på hur själva arbetet med medlemsregistret fungerar, och det är inom det här området jag kan känna att Ronny har sin själ. Om hjärtat brinner för KRIS, så är det tydligt att han lägger ner sin själ i det datorbaserade arbetet. Han rabblar fakta om processorer och hårddiskar som lätt skulle kunna fylla en tidningssida. Jag lyssnar intresserat, eftersom jag delar hans intresse - men jag ska undanhålla er läsare den informationen.

Jag föreslår i stället er som är intresserade av datorer att ni ringer ett samtal till Ronny på medlemsregistret.

Knappa in: **073 688 19 55**. Själv pratar jag med honom minst en gång i veckan, och varje gång har jag ett leende på mina läppar när vi avslutar samtalet

KRIS VIKTIGASTE UPPGIFT

KRIS, Kriminellas Revansch I Samhället, ser det som viktigt att kunna informera kriminella att de har rätt att frigges med möjlighet att få "revansch i samhället".

Denna information sker främst genom att KRIS besöker anstalter och häkten samt genom tidningen Vägen Ut.

KRIS erbjuder alla kriminella och/eller drogmisbrukare som vill sluta och har tröttnat på att leva kriminellt - en "frizon" under den första tiden efter muck.

Hittills har vi lyckats knyta till oss drygt 5 000 medlemmar i Sverige, men är inte nöjda med det. Vägen Ut distribueras idag till samtliga fängelser och häkten i Sverige. Genom denna informerar vi om att KRIS finns och att vi tillsammans kan jobba för att just du också ska kunna sluta upp i våra led. Just du är en stark kraft att räkna med i KRIS gemenskap.

Här nedan följer den manual som du som tröttnat på skiten kan följa om du vill arbeta för att tillsammans med KRIS hjälpa dig själv, och senare andra som är i samma situation som du nu befinner dig i.

Du kan vara ung eller gammal, man eller kvinna, av svensk eller utländsk härkomst.

1. Ta kontakt med din lokala KRIS-förening, när som helst under verkställigheten. Men helst innan du frigges, KRIS vill gärna kunna få möjlighet att besöka dig vid några tillfällen. Detta för att hinna lära känna dig och för att kunna hjälpa just dig att planera inför din frigivning.

2. Du kan så småningom bli medlem, genom medlemskapet får du tillgång till den *frizon* som varje lokal KRIS-förening erbjuder. Där kan du vara dig själv utan att behöva springa omkring på stan och *hålla färgen*. Dessutom ingår det en prenumeration av Vägen Ut samt ett antal andra förmåner beroende på vilken lokal KRIS-förening du tillhör.

3. När denna kontakt har etablerats och vi tillsammans har hittat en plan för att just du ska få en rejäl chans till ett liv utan kriminalitet och droger – då kommer vi och hämtar dig när du *muckar*. Vi ser till att din frigivning blir en fest.

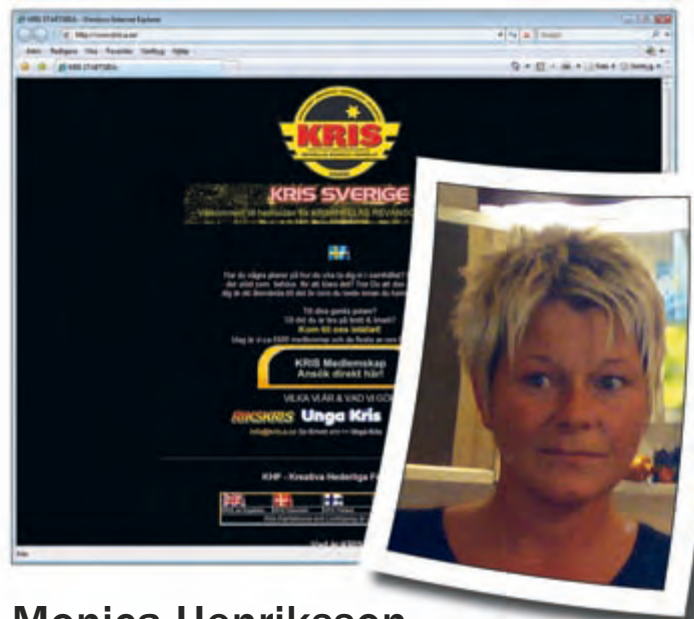
4. Du välkomnas i vår gemenskap och vi gör tillsammans det arbete som krävs för att vi gemensamt ska lyckas få ett hyfsat liv där hederlighet, drogfrihet, kamratskap och solidaritet är de tongivande bitarna för att lyckas med vår *Revansch I Samhället*.

5. KRIS kan i de allra flesta fall hjälpa till med sysselsättning och boende samt hjälpa till att styra upp sociala- och myndighetskontakter.

KRIS finns idag på 25 orter i Sverige. Organisationen är också etablerad i Danmark, Finland, Vitryssland, Ryssland och Ukraina.

Det enda kravet vi har på dig, är att du ställer upp på KRIS fyra deviser: **Hederlighet, Drogfrihet, Kamratskap och Solidaritet.**

Adresser och telefonnummer till de olika lokalföreningarna finns på omslagets insida.

Monica Henriksson webbmaster

Monica Henriksson är den som ser till att rätt information om KRIS finns på plats ute i cyberspace. Hon har varit webbmaster, eller webbansvarig på svenska, för KRIS hemsida - www.kris.a.se - sedan 2003.

– När min bror, som varit missbrukare i så gott som hela mitt liv, varit verksam i KRIS och varit ren i 2 år, så blev jag inbjuden till KRIS midsommarfirande på Kersön. Det var då jag fick uppdraget av Christer Karlsson, midsommarafton 2003, att bygga KRIS hemsida.

Monica lever tillsammans med sina tre tjejer, Emelie 20, Josefine 18 och Caroline 11 år. Hon har haft som intresse och hobby att bygga hemsidor sedan 2002, och när hon fick chansen att börja använda sina kunskaper i sitt arbete tog hon för sig direkt. När hon senare också fick frågan om hon kunde ansvara för KRIS webbplats, funderade hon inte så länge.

– Jag fick fria händer att göra ett underlag om hur den skulle se ut. KRIS nationella samordnare skulle ta fram en webbinformatör på varje KRIS-förening, vilket gjordes. Efter det har vi haft ett stort nätverk där vi har samverkat väldigt bra.

Ibland blir det lite fel i kommunikationerna. Ronny på medlemsregistret och Monica brukar ringa varandra ibland och lite på skämt fråga om de har någon e-post att byta med varandra. Det händer att Ronny får texter till hemsidor som ska ändras medan Monica brukar få frågor som rör e-postkonton.

Monica avslutar med en hälsning till alla medlemmar därute i våra lokalföreningar.

– Ni är välkomna att maila mig så fort ni vill ha ut någon information på hemsidan. Tänk på att en hemsida ska vara en färskvara, det ska ständigt innehålla färsk information.

Monica Henriksson når du på på telefon: 073 688 19 09 eller e-post: webbmaster@kris.a.se

Bäst före datum för en fordran

Till följd av en tragisk händelse för drygt tio år sedan beslutade en domstol att jag skulle få ett större skadestånd i egenskap av brottsoffer. Gärningsmannen hade då inte pengar att betala mig. Jag har inte senare sökt gärningsmannen för att få betalt.

Går det att få ersättning nu; ett drygt decennium i efterhand ?

När det handlar om en skadestandsfordran har man (enligt huvudregeln) tio år på sig att kräva betalt. Även om man vet att det inte finns några pengar att hämta så måste man lägga fram ett klart och tydligt krav om betalning innan tio år fristen löpt ut. Gör man detta på ett korrekt sätt börjar en ny tioårs frist att löpa; en förlängd chans att få betalt.

Hur går man då praktiskt till väga för att bevaka sin rätt ?

Man kan skicka ett rekommenderat brev med krav om betalning. Man måste dock försäkra sig om att brevet hämtas ut. Man kan också ansöka om betalningsföreläggande hos kronofogden. Ett utslag/bifall hos kronofogden genererar en ny tio-års-period. Gör man inte detta innan de första tio åren har gått så förlorar man rätten att få betalt.

Svar: Nej, det är för sent. Man måste hålla sig framme inom tio-års-perioden och ”knacka på dörren” och kräva betalning, även om man vet att det just då inte finns några pengar att hämta.

Hälsningar
KRIS Juridiska Rådgivning

Funderar du på att be om juridisk hjälp? Läs först detta:

Vänligen var ute i god tid, gärna veckor i förväg!

KRIS Juridiska Rådgivning har inte till uppgift att träda in i stället för samhällets juridiska skyddsnät. Vi är till för att vara ett komplement stöd till KRIS medlemmar. Du som vill att ett ombud ska träda in och driva din sak (i form av advokat som det ofta handlar om) ska tänka på detta innan eventuella problem uppstår:

- **Teckna hemförsäkring. I detta ingår något som kallas för rättsskydd**
- **För dig som är hyresgäst; gå med i Hyresgästföreningen**
- **En KRIS-förening som arbetsgivare; arbetsgivaralliansen är ett måste**
- **För dig som är arbetstagar; gå med i ett fackförbund**

Genom att hålla sig med detta skydd kan man få ett juridiskt ombud i många typer av juridiska tvister. Det kostar en slant förstås, men det kan i efterhand visa sig vara betydligt dyrare att stå utanför detta juridiska försäkringssystem. **KRIS Juridiska Rådgivning** kan av två skäl inte ersätta den kompetens du får genom detta: Det strider mot KRIS policy att agera ombud för KRIS medlemmar. Därtill består **KRIS Juridiska Rådgivning** av lärlingar; inte av advokater.

SVIK INTE

DAWIT

ISAAK

Dawit Isaak är en svensk journalist som sitter fängslad i en cell på tre kvadratmeter i Asmara, Eritrea. Dawit Isaak sitter där enbart för att ha bedrivit journalistik. Utan att ha beviljats rättegång har han nu suttit fängslad i över sex år.

I Göteborg väntar Dawits fru och deras tre barn på att han ska komma tillbaka. De har väntat alldeles för länge.

Som företrädare för över 500 tidskrifter kräver vi att Sveriges regering tar krafttag för att få den svenske medborgaren Dawit Isaak fri.

Vill du stödja kampanjen för Dawit Isaaks frigivning?

Besök www.freedawit.com

Sveriges Tidskrifter och Föreningen för Sveriges kulturtidskrifter

Idag, onsdag den 23 september, är det exakt åtta år sedan Dawit Isaak fängslades utan rättegång. Du kan stödja genom att skriva ditt namn i den protestlista som finns på www.freedawit.com eller sätta in pengar på stödföreningens bankgiro 5045-0295. **Kampanjen fortsätter!**

Sociala företag – vägen till arbete

VI ERBJUDER ARBETSREHABILITERING OCH BOENDE

Vi har avtal med kommuner, Arbetsförmedlingen,
Försäkringskassan och Kriminalvården.

Vägen ut! kooperativen skapar arbete för dem som står långt från arbetsmarknaden. Vägen ut! kooperativen drivs utifrån egenmakt, delaktighet, eget ansvar och total drogfrihet.

Vi har visat att det går att komma tillbaka till samhälle och arbetsliv. Vi tror att 12-stegsmetoden är ett bra verktyg för att hålla sig drogfri.

VILLA VÄGEN UT! SOLBERG i Göteborg och
VILLA VÄGEN UT! REVANSCH i Sundsvall – halvvägshus för män.
Snart öppnar Villa Vägen ut! för män även i Östersund.

VILLA VÄGEN UT! KARIN i Göteborg och
VILLA VÄGEN UT! SUSANNE i Örebro – halvvägshus för kvinnor.
För våldsutsatt kvinna kan vi även erbjuda jourplats.

KARINS DÖTTRAR – väv- och hantverkskooperativ med arbets-
träningsplatser för kvinnor i Göteborg.

VÄGEN UT! TRÄDGÅRD – trädgårdstjänster, grön design och grön
rehabilitering i Göteborg.

CAFÉ SOLBERG – café i ett allaktivitetshus med catering
och arbetsträningsplatser i Göteborg.

YSCREEN – screentryckeri med arbetsträningsplatser för ungdomar
i Göteborg.

Vi utvecklar företag för en hållbar värld. Vi behövs!

För kontakt www.vagenut.coop

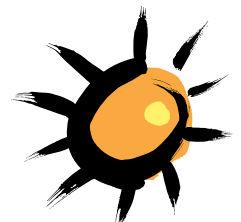
Villa Vägen ut!
Vägen ut! kooperativen

Karins Döttrar
Vägen ut! kooperativen

Vägen ut! Trädgård

Café Solberg
Vägen ut! kooperativen

